

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1997-1998

13 januari 1998

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw Vera Dua c.s. –

betreffende de instelling van een certificaat voor duurzaam bosbeheer

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heer Georges Beerden**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden : de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gerda Raskin ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;

de heren Carlos Lisabeth, Steve Stevaert, Jacques Timmermans ;

de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

536 (1996-1997)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

– Nr. 2 : Amendementen

INHOUD

	Blz.
Skal Forestry Certification – Nederland	4
WWF -België	5
Nationale Federatie van Houthandelaars en Interfederaal Houtvoorlichtingscentrum	7
Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij en Syndicaat van Boseigenaars en Houtproducenten in Vlaanderen	8
Vlaamse Hoge Bosraad	13

SPREKERSLIJST

De heer Rop Monster, Skal Forestry Certification – Nederland

De heer Geert Lejeune, Forest officer WWF Belgium, contactpersoon van de FSC voor België

De heer Pierre Steenberghen, algemeen secretaris van de Nationale Federatie der Houthandelaars

De heer Jan Hoebeek, algemeen voorzitter Interfederaal Houtvoorlichtingscentrum en beheerder Nationale Federatie der Houthandelaars

De heer Tom Anthonis, adjunct-secretaris Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij

De heer Michel Terlinden, secretaris van de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij

De heer Marc De Jonckheere, voorzitter Syndicaat van Boseigenaars en Houtproducenten in Vlaanderen

De heer Jan Spaas, voorzitter van de Vlaamse Hoge Bosraad

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud hield op 10 december 1997 een hoorzitting over het voorstel van resolutie van mevrouw Vera Dua c.s. betreffende de instelling van een certificaat voor duurzaam bosbeheer. Daarbij werden Skal Forestry Certification - Nederland, WWF-België, de Nationale Federatie van Houthandelaars, het Interfederaal Houtvoorlichtingscentrum, de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij, het Syndicaat van Boseigenaars en Houtproducenten in Vlaanderen en de Vlaamse Hoge Bosraad gehoord.

SKAL FORESTRY CERTIFICATION – NEDERLAND

De heer Rop Monster, Skal Forestry Certification : Skal is sinds een jaar geaccrediteerd door Forest Stewardship Council (FSC) maar geeft al 2,5 jaar certificaten voor duurzaam bosbeheer. Skal heeft immers ook een eigen Ecolabel : een soort logo dat op het hout wordt aangebracht.

Skal werd in 1985 opgericht en is een non-profitorganisatie. Op instructie van het Nederlandse ministerie voor Landbouw begon Skal met het certificeren van landbouwproducten die biologisch worden geteeld. De afdeling landbouw is nog altijd de grootste afdeling. Het gaat daarbij om de teelt van landbouwproducten tot en met de verwerking van zuivelproducten. Intussen zijn we ook bezig met textiel, bos en hout en nu ook met labeling inzake duurzame energie. Skal is bovendien ook actief in Suriname, Guyana, Vietnam, Indië en Sri Lanka.

Skal begon met het labelen van de gemeentebossen van Arnhem. Het eigen ecolabel van Skal slaat op een duurzame productiemethode. Wat met de landbouw kon, zou immers ook met de bossen moeten kunnen, dachten wij. De invoering van het ecolabel voor hout wakkerde de discussie over het FSC aan en we hopen ook in Nederland overeenstemming te bereiken over nationale normen en standaarden.

Het ecolabel wordt toegekend als drie voorwaarden vervuld zijn. Er mag geen gebruik worden gemaakt van chemische middelen, zoals meststoffen en pesticiden. De administratie moet inzichtelijk zijn, zodat een correcte houtbalans mogelijk is. In die houtbalans, vergelijken we lopende aanwas met wat gekapt wordt of uit beheer genomen. Er moet ten slotte ook voldoende kaartmateriaal aanwezig zijn zodat kan worden nagegaan of in het

veld ook wordt uitgevoerd wat er in het beheersplan staat. Onze norm is niet strenger dan de FSC-normen.

De bossen van het Nederlandse Staatsbosbeheer worden sinds het begin van het jaar gecertificeerd met beide labels. Staatsbosbeheer wordt geprivatiseerd en labeling door een onafhankelijk inspectiebureau is een belangrijk instrument om bij het publiek een duidelijk profiel te verwerven. Daarnaast zijn ook al 15.000 hectare bossen gecertificeerd die voornamelijk eigendom zijn van lagere besturen en van één grote particuliere eigenaar, het Kroondomein.

Ook verder in de "chain of custody" begint het label door te dringen. Inmiddels zijn er in Gouda bijvoorbeeld gelabelde huizen : woningen die gelabeld hout gebruiken. Er is een houthandelaar die hout met het FSC-keurmerk uit Brazilië importeert.

Mevrouw Vera Dua : Gebruikt u nu één of twee labels ? Welk van beide kent men toe en wat is de herkenbaarheid voor de consument ?

U spreekt over twee criteria voor de certificatie van een bos : namelijk geen pesticiden gebruiken en de houtbalans. Is dit alles ? In Vlaanderen gaat de discussie over veel meer dan dit : het al dan niet gebruiken van inheemse boomsoorten, de oppervlakte van kaalslag, biodiversiteit, enzovoort. U spreekt over 15.000 hectare. Hoeveel percent is dat van de totale onderzochte oppervlakte ?

Wordt het Ecolabel erkend door de FSC ?

De heer Rop Monster : We kennen twee logo's toe en laten het aan de beheerder over welk logo hij of zij verkiest. Indien een beheerder voldoet aan de Skal-norm, kan hij het Ecolabel voeren. De Eco-norm kadert in de Europese reglementering inzake de controle op duurzame productiemethodes en is op dit ogenblik in Nederland bekender dan de FSC. We hebben een FSC-accreditatie en hopen later de FSC-normen algemeen in te voeren.

Het harde criterium waarmee wij werken, is inderdaad de houtbalans. Nederland heeft een goed nationaal gemiddelde van lopende aanwas en dat levert een goede referentie. Alle overige aspecten (exotenbeleid, biodiversiteit, houtkundige maatregelen ...) moeten vermeld worden in het beheersplan, dat door onze Raad van Toezicht wordt gecontroleerd. Vooraleer de procedure van certificatie aangevat wordt, wordt er een desk-study

gemaakt van het beheer waarbij men onderzoekt of het al dan niet zinvol is de procedure voort te zetten. Op dit moment is er geen normstelling, maar worden de 10 principes van Skal gehanteerd voor certificatie. Afhankelijk van de grootte en de inrichting van het beheer worden een aantal steekproeven genomen en worden controles gedaan. Alvorens te certificeren moet er in elk geval een goede indruk zijn van dit beheer.

Mevrouw Vera Dua : Staatsbosbeheer is verantwoordelijk voor 80.000 hectare. Zullen deze allemaal gecertificeerd worden ?

De heer Rop Monster : Staatsbosbeheer heeft zijn bossen opgedeeld in 8 administratieve regio's. Per regio wordt er gecertificeerd.

De heer Leonard Quintelier : Staatsbosbeheer beheert 80.000 hectare, ik neem aan dat die voor certificatie in aanmerking komen. Voorts zijn er de 15.000 hectare in eigendom van de lagere besturen en één particuliere eigenaar. Betekent dit dat het grootste deel van de particuliere eigenaars nog niet onderzocht zijn ? Zijn ze niet geïnteresseerd in certificatie ?

De heer Rop Monster : Er is voldoende interesse maar voor kleine eigenaars stelt de problematiek zich anders. Op dit ogenblik wordt er gediscussieerd over twee voorstellen : het ministerie van Landbouw bereidt een certificaat voor kleine boscigenaars voor en er is ook sprake van een certificaat voor een soort groene koepel waarbij kleine boscigenaars kunnen aansluiten. Over een periode van vijf jaar zouden alle eigenaars worden gecontroleerd.

De heer Leonard Quintelier : Hierbij wordt enkel rekening gehouden met de bosbeheerplannen en niet met de samenstelling van het hout ?

De heer Rop Monster : De certificatie gebeurt inderdaad alleen op grond van de analyse van de bosbeheerplannen.

Mevrouw Vera Dua : Wat is de reactie op het Nederlandse certificaat ?

De heer Rop Monster : Men kijkt de kat uit de boom : eigenaren vragen zich af hoeveel het zal kosten en wat ze erbij winnen, enzovoort. Zoals ik al verteld heb, wordt Staatsbosbeheer geprivatiseerd. Door certificatie ontstond een goede indruk bij de klanten. Een belangrijke distributeur van doe-het-zelf-materiaal accepteert opnieuw inlands hout en men is zelfs bereid meer te betalen. Nu

lopen de onderhandelingen om gecertificeerd inlands hout in het productengamma van bepaalde bedrijven op te nemen.

WWF -BELGIË

De heer Geert Lejeune, Forest officer WWF Belgium, contactpersoon van de FSC voor België : Het idee van de certificatie voor bossen gaat enerzijds terug op de problematiek van de wereldwijde ontbossing, die reeds geleid heeft tot ecologische drama's. De houtindustrie verplaatst zich van de tropen naar andere gebieden : waakzaamheid blijft dus geboden. Anderzijds zijn er in de loop van de jaren andere inzichten ontstaan over bosbeheer, bijvoorbeeld over biodiversiteit. Een en ander heeft geleid tot internationale initiatieven, onder meer vanwege de Food and Agricultural Organisation en de Verenigde Naties. De meeste NGO's begonnen de houtindustrie te boycotten. Eerst gold de boycot voor tropisch hout, later ook voor bijvoorbeeld hout uit Canada. Onder andere Broederlijk Delen steunde de boycot. Het WWF was echter van oordeel dat deze aanpak te weinig constructief was. Ook mensen die echt wel inspanningen deden werden zo immers gestraft, omdat hun land op de zwarte lijst stond.

Na de Conferentie van Rio, vijf jaar geleden, werd een positieve aanpak overwogen. Er werd uitgegaan van het belang van een duurzame ontwikkeling. Daartoe moest aandacht worden besteed aan sociale, economische en ecologische aspecten. Er werd een lijvig boek opgesteld : de zogenaamde Agenda 21. Het uitgangspunt is dat iedereen verantwoordelijkheid moet nemen : de staat, de lokale besturen, de industrie, de particulieren, enzovoort. In de plaats van een boycot koos het WWF voor certificatie : hout uit goed beheerde bossen wordt daardoor gepromoot. Er werd gekozen voor een vrijwillig keurmerk, te vergelijken met het Max Havelaar-label voor koffie. Op deze wijze ontstaat de kans tot productdifferentiatie. Er ontstaat concurrentie : een dynamiek komt op gang die leidt tot een beter bosbeheer. We proberen daarbij om alle betrokkenen om de tafel te krijgen. Medezeggenschap van de hele economie wordt gecreëerd. Deelname is niet verplicht, maar toch ontstaat een gunstige dynamiek. Onder meer in Zweden werd door de certificatie een overeenstemming over normen bereikt, waarbij de beheerders van de helft van de bossen zijn betrokken.

Het FSC-label is slechts een middel. We zijn bereid om samen te werken met elk ander label. Het FSC

is een internationale organisatie. De hoofdzetel waar de algemene principes worden vastgelegd, bevindt zich in Mexico. Op nationaal vlak worden deze beginselen omgezet in concrete richtlijnen. In België wordt daar al een aantal jaren aan gewerkt ; Nederland staat nog minder ver.

Bij stemmingen wordt de FSC ingedeeld in drie kamers : een sociale, een economische en een ecologische kamer. Elke kamer heeft een derde van de stemmen. Opdat geen kamer zou worden uitgesloten is er twee derde plus één van de stemmen nodig. We streven immers naar een zo groot mogelijke consensus.

In de Belgische FSC-werkgroep bestaat de sociale kamer onder meer uit ACV, ACW en Arbeid en Milieu, dat het ABVV vertegenwoordigt. Daarnaast zijn er vertegenwoordigers uit de economische sector en milieu-organisaties. Ten slotte is er een speciale kamer voor de overheid, waarin het Vlaamse Gewest wordt vertegenwoordigd : een medewerker van Bos en Groen heeft er zitting. We willen een norm opstellen waaraan duurzaam bosbeheer dient te voldoen. De controle wordt toevertrouwd aan professionele bureaus. Op hout en meubels komt een FSC-merk : dit veronderstelt dat de bureaus kunnen nagaan waarvan het hout afkomstig is.

Momenteel is op wereldvlak al meer dan 4 miljoen hectare bos gecertificeerd en dat aantal zal tegen het einde van 1998 dubbel zo groot zijn. In het Vlaams Gewest is er een proefcertificaat voor het Meerdaalwoud, het Heverleebos en het Zoniën-woud. Dit is een derde van de bossen die het Vlaamse Gewest beheert. Er is een FSC-werkgroep in een groot aantal landen en er lopen een aantal projecten van de Europese Commissie, onder meer in Centraal-Afrika. Het WWF en de Wereldbank hebben een overeenkomst gesloten om tegen het jaar 2005 200 miljoen hectare te certificeren in de tropen en in boreale gebieden. Voorts heeft men ook een aantal buyers' groups opgericht : in België heet die groep de Club 1997. Dat zijn een aantal bedrijven die ook FSC-hout promoten. Op het vlak van de promotie staat men in het Verenigd Koninkrijk het verst.

De rol van de overheid moet zijn zoals beschreven in Agenda 21. In de eerste plaats moet de overheid het goede voorbeeld geven en de bevolking sensibiliseren. Omdat Vlaanderen 90 percent van zijn hout invoert, waarvan 10 percent uit de tropen en uit landen met een gebrekkig bosbeheer, moet het aan die landen een goed voorbeeld geven. Het Vlaamse Gewest levert nu al een grote inspanning

om bossen duurzaam te beheren. De particuliere eigenaars moeten worden gestimuleerd om dit ook te doen. De politiek van het Vlaams Gewest loopt op bepaalde punten parallel met die van de FSC en in de resolutie van mevrouw Dua worden een aantal samenwerkingsmogelijkheden opgesomd.

Er is evenwel ook kritiek op certificatie. Volgens sommigen is de FSC te duur. Het FSC-label aanvragen gebeurt echter volledig vrijwillig. Certificatie en het aanpassen van het bosbeheer is uiteraard niet gratis, maar op die manier is roofbouw niet langer straffeloos. Nog anderen willen zich de les niet laten spellen door wat ze smalend ecologen noemen. Maar eigenlijk probeert het WWF enkel een haalbare norm op te stellen in overleg met alle betrokkenen, met inbegrip van de bosbeheerders. Gezien de samenstelling van en de stemprocedures in de FSC is het onmogelijk irreële normen op te leggen. Een andere veelgehoorde kritiek is dat de Vlaamse bossen te versnipperd zijn, wat certificatie te duur maakt. De Vlaamse overheid is echter bereid ook nieuwe instrumenten uit te werken om de eigenaren tot duurzaam bosbeheer te stimuleren, zoals bijvoorbeeld groepscertificatie. Een ander veelgehoord tegenargument is dat wij onze bossen beter beheren dan in Centraal- en West-Afrika of Siberië. Dit klopt wel, maar internationale solidariteit verplicht ons ertoe zelf een inspanning te leveren als we dat vragen van andere landen. Ook het beheer van onze eigen bossen kan nog verbeterd worden.

Volgens de particuliere eigenaars levert certificatie geen voordeel op. Certificeren is niet verplicht en bijgevolg kunnen wij alleen maar hopen dat ze het toch doen. Nog anderen beweren dat de maatregel te vroeg komt. Uiteindelijk moet de overheid echter duidelijk maken welk bosbeheer ze op lange termijn wil. Op een bepaald moment moet ook druk uitgeoefend worden om die wil om te zetten in daden.

De heer Leonard Quintelier : Wie vertegenwoordigt de particuliere eigenaars en de houtkolom in de FSC-werkgroep voor België ?

De heer Geert Lejeune : Met bedrijven die hout verwerken, invoeren of verhandelen hebben wij de Club 1997 opgericht, waarvan ongeveer 80 bedrijven lid zijn, die 50 percent van de omzet vertegenwoordigen.

De particuliere beseigenaars waren uitgenodigd, maar zijn uiteindelijk niet toegetreden tot de werkgroep. Momenteel werken ze aan een parallel project : samen met de Waalse regering willen ze een

label invoeren dat hout uit Wallonië identificeert, zonder dat daaraan ook maar enige voorwaarde voor bosbeheer verbonden wordt.

Mevrouw Vera Dua : Is Vlaanderen certificatie gunstiger gezind dan Wallonië ?

De heer Geert Lejeune : We merken dat de interesse voor het milieu in het noorden van Europa sterker is dan in het zuiden. Vlaanderen sluit nauw aan bij het noorden.

NATIONALE FEDERATIE VAN HOUTHANDELAARS EN INTERFEDERAAL HOUTVOORLICHTINGSCENTRUM

De heer Pierre Steenberghen, algemeen secretaris van de Nationale Federatie der Houthandelaars : Ik vertegenwoordig de Nationale Federatie der Houthandelaars, maar ons standpunt werd bepaald na overleg met het Interfederaal Houtvoorlichtingscentrum en de Belgische Federatie van de Houtinvoerhandel.

Certificatie is een aanpak die op lange termijn misschien kan leiden tot duurzaam bosbeheer. In tegenstelling tot de boycotmaatregelen uit de jaren '80, is graduele certificatie een constructieve aanpak. We zijn verheugd dat zelfs de milieubeweging tot dat besef is gekomen.

De Belgische houthandel staat positief tegenover certificatie. Dit wordt geïllustreerd door de ondertekening door 87 bedrijven van het engagement om binnen het houtpakket dat zij verhandelen, het aandeel van gecertificeerd hout geleidelijk te laten toenemen, met als oogmerk 50 percent gecertificeerd hout te verhandelen tegen het jaar 2000. Ze willen dit vooral realiseren door langs hun commerciële contacten druk uit te oefenen op de leveranciers opdat ze gecertificeerd hout zouden leveren. Een folder die te dien einde door de bedrijven wordt gebruikt, werd inmiddels rondgedeeld. Het blijft dus niet bij beloften.

In opdracht van de Europese Commissie trok een missie van de WWF-club in 1996 naar Kameroen om een project inzake duurzaam bosbeheer voor West-Afrika uit te bouwen. Concrete resultaten mogen echter slechts op lange termijn worden verwacht, gezien de complexiteit van de ontwikkelingsproblematiek. Men rapporteert zesmaandelijks aan het WWF. De rapporten vermelden de handelsvolumes, de herkomst van het hout en de voortgang van het certificatieproject.

Een en ander heeft ons geleerd dat de schepping van een markt voor gecertificeerd hout een werk van lange adem is. Aan de vraagzijde blijkt dat de consumenten niet zitten te wachten op gecertificeerd hout, zeker niet als dit een prijsstijging met zich mee zou brengen. Vrijwel niemand reageerde op de sensibiliseringscampagnes van de leden van de WWF-club. Aan de aanbodzijde blijkt dat, ondanks de uitgeoefende druk, weinig houtleveranciers hun bossen laten certificeren. Dit alles neemt niet weg dat op alle continenten enorm veel initiatieven worden genomen om duurzame houtproductie op te bouwen. Helaas zijn de resultaten vooralsnog uiterst schraal. Bovendien stuitte men in verschillende landen op verzet tegen een FSC-monopolie. Daarom koos Nederland bijvoorbeeld voor een onafhankelijke stichting Keurhout, die nagaat welke labels erkend kunnen worden.

Verplicht gebruik van gecertificeerd hout komt uiteindelijk neer op een boycot van hout. Er is immers niet voldoende gecertificeerd hout op de markt beschikbaar. Een verplichting zou duurzaam bosbeheer ontmoedigen en substituten als PVC of aluminium bevoordelen. Bovendien worden de ontwikkelingslanden dan gediscrimineerd, aangezien het tropische hout in de praktijk moeilijk certificeerbaar blijkt en dus uitgesloten dreigt te worden. Voorts kunnen zich nog heel wat problemen voordoen in de keten tussen het ruwe hout uit een gecertificeerd bos en een verhandelbaar eindproduct. Daarin zijn nog heel wat structurele en soms zeer moeilijk te realiseren omschakelingen nodig. De Vlaamse overheid kan de huidige voluntaristische aanpak ondersteunen door voor haar eigen houtgebruik de niet-exclusieve voorkeur te geven aan gecertificeerd hout.

Mevrouw Vera Dua : De stellingname van de houtkolom is belangrijk, aangezien zij een cruciale positie inneemt tussen bosbeheerder en houtgebruiker. U raadt ons aan niet te focaliseren op een FSC-monopolie. Zou het verlaten van dat monopolie uw positie vergemakkelijken ?

De heer Pierre Steenberghen : De certificatie heeft veel in beweging gebracht. In de houtproducerende landen zijn verschillende initiatieven genomen, die niet altijd onder de FSC vallen. Dit laatste betekent nog niet dat ze moeten worden verworpen.

De heer Jan Hoebeek, algemeen voorzitter Interfederaal Houtvoorlichtingscentrum en beheerder Nationale Federatie der Houthandelaars : Wij willen dat zo veel mogelijk hout uit goed beheerde bossen komt. Alle bijdragen hiertoe zijn waarde-

vol. Dit geldt zeker, maar niet exclusief, voor die van de FSC.

Mevrouw Vera Dua : Keurmerken moeten ook volgens u gebaseerd zijn op het criterium van de duurzaamheid. Vreest u niet dat het verlaten van het FSC-monopolie, de zaak voor de consument onduidelijk zal maken ?

De heer Jan Hoebeek : Dit is een opdracht voor de overheid. Zij moet de labels superviseren en eventueel onderbrengen in één keurmerk, zoals in Nederland.

Mevrouw Vera Dua : U stelt dus voor dat de overheid niet exclusief zou opteren voor FSC-gecertificeerd hout bij haar aanbestedingen ?

De heer Jan Hoebeek : Inderdaad. Wij moeten realistisch zijn.

KONINKLIJKE BELGISCHE BOSBOUW- MAATSCHAPPIJ EN SYNDICAAT VAN BOS- EIGENAARS EN HOUTPRODUCENTEN IN VLAANDEREN

De heer Tom Anthonis, adjunct-secretaris Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij : Wat in de tropische bossen gebeurt, doet elke Europese bosbouwer pijn. Het is echter een erg complex fenomeen, waarin vele factoren samengaan : armoede, sociale uitbuiting, politieke instabiliteit, corruptie, misdadig grootgrondbezit, enzovoort. Ongecontroleerde houtexploitatie is slechts voor 5 percent van de vernietiging van het regenwoud verantwoordelijk. Dit is hoe dan ook een heel andere situatie dan de onze. Het is daarom verwonderlijk dat de WWF-campagne Forest for Life dit onderscheid tussen tropische en gematigde bossen niet maakt. Hier zorgen de inspanningen van de bosbouwers ervoor dat door middel van duurzaam beheer het bos gestaag toeneemt. In België is er nu 25 percent meer bos dan 150 jaar geleden.

In Vlaanderen is slechts 8 percent van de oppervlakte bedekt met bos. Het merendeel van deze bossen zijn in privé-bezit. Het is dank zij het beheer van de privé-boseigenaars dat we in Vlaanderen nog belangrijke groengebieden kennen. In de Kempen werden de 'woeste gronden' in de vorige eeuw bebost. Het was de bedoeling zo de ontvolking tegen te gaan en de plattelandsontwikkeling veilig te stellen.

De privé-boseigenaar produceert door het beheer van zijn bossen een waardevolle grondstof, het hout. Het is de meest ecologische grondstof, want het is energievriendelijk op basis van zonne-energie te produceren. Bovendien is het onuitputtelijk, want door het duurzaam beheer is het steeds hernieuwbaar. Hout kent een enorm uitgebreid toepassingsgebied. Bepaalde toepassingen van hout zijn echter minder bekend. Zo kan cellulose gebruikt worden als bouwsteen voor het aanmaken van kunststoffen, kleding (katoen) en suikers.

Daarnaast levert het bos ook een belangrijke maatschappelijke meerwaarde op, die bijna als vanzelfsprekend wordt beschouwd. Het gaat daarbij om de bescherming van de drinkwaterlagen, het tegengaan van bodemerosie, het filteren van lucht en geluid, de bescherming van een rijke leefwereld en de fixatie van CO₂, wat een positieve invloed heeft op het broeikaseffect. Er zijn in Vlaanderen inderdaad geen oerbossen meer te vinden. Toch kan men het overgrote deel van het privé-bos niet bestempelen als snelgroeiend plantagebos. Niettemin kan dergelijk plantagebos de druk op waardevolle bosgebieden doen afnemen. De behoefte aan hout zal nog toenemen met de eindigheid van de fossiele brandstoffen. Met de steun van de EU wordt er op verschillende plaatsen onderzoek verricht naar het gebruik van hout als biomassa en bio-energie.

De privé-boseigenaars hebben de public relations van hun activiteiten niet goed verzorgd. Enkele natuurverenigingen hebben daaraan echter wel veel aandacht besteed en hebben zo de publieke opinie en de politici wakker geschud. De natuurlobby heeft een belangrijke plaats veroverd. Het lobbywerk van de privé-boseigenaars is te laat op gang gekomen en werd aanzien als louter protectionisme. Onze sector beschikt trouwens niet over dezelfde gul uitgedeelde budgetten als WWF. Als privé-boseigenaars hebben we ons te lang uitsluitend beziggehouden met het goede beheer van onze bossen. Nu voelen we ons verraden. Wat we deden was niet goed genoeg, niet duurzaam genoeg. De actie van WWF zorgt voor tweespalt in de bosbouw- en houtsector. Het hout zal een negatief imago krijgen bij de consument die zijn behoeften zal invullen met andere, minder duurzame producten als plastic, PVC, aluminium en beton.

Ook het begrip solidariteit wordt naar voren geschoven. Bij een analyse van het FSC-systeem blijft er van die solidariteit echter weinig over. Dit systeem is niet aangepast aan de kleinschalige en versnipperde bosbouw in Europa. Het negeert de

belangen van de kleine familiale 'inheemse' privé-boseigenaar. Het heeft dan ook enorme sociale en economische gevolgen. Dit druist in tegen de FSC-principes 2, 3 en 4. Daartegen werd er op 4 december 1997 in Hamburg geprotesteerd. Het kan toch niet de bedoeling zijn onze markt te laten overspoelen door zogenaamd duurzaam geproduceerd hout uit tropische bossen of uit grote concessies, ten nadele van onze houtmarkt. De grote bosbouwgroepen hebben zich achter FSC geschaard met de bedoeling zo de markt te veroveren. In bijna alle Europese landen hebben de mensen die het dichtst bij het bos staan, namelijk de boseigenaars, de zagerijen en de bosbeheerders, zich teruggetrokken uit de onderhandelingen. Enkel de houtimporteurs staan zeer positief tegenover het project. Ze zien het louter als een marketinginstrument. De FSC wil dat de leden van de Club 97 enkel nog werken met hout met FSC-label. Tegen deze poging tot monopolisering is binnen Club 1997 protest gerezen.

De FSC-werkgroep zou in België criteria hebben vastgelegd. In de werkgroep zetelt echter niemand met een direct belang of een eigen verantwoordelijkheid tegenover het bos. Enkel de afdeling Bos en Groen, die slechts 6 percent van de bossen in België beheert, maakt nog deel uit van de werkgroep.

In Europa en in Vlaanderen is de toekomst van het bos veilig gesteld. Er zijn de wetgeving, de opleiding op hoog niveau, de ervaring en de stand van wetenschap en techniek. Het bosbeheersplan in Vlaanderen mag echter geen vrijgeleide worden om alle bossen te onderwerpen aan één enkele certificatie. De eigenaar moet vrij kunnen kiezen voor eender welke vorm van certificatie. De vraag blijft verder of certificatie wel nodig is. Hoe dan ook kan het enkel een middel zijn om een duurzaam bosbeheer tastbaarder te maken. De overheid heeft het volste recht om een bepaald beleid te stimuleren. Het dwangmatig opleggen van één soort beheer is deontologisch echter onverantwoord, onwettig en zelfs dictatoriaal te noemen. Er zijn nog andere initiatieven inzake duurzaam bosbeheer. Het Waalse keurmerk is een goed voorbeeld van hoe het anders kan, zonder nefaste invloed voor de boseigenaar en met een duidelijke waarborg voor de consument. Een dergelijk keurmerk kan eveneens ingebed worden in een op te richten Europees keurmerk. We zijn als bosbouwers dus niet gekant tegen een eventuele certificering, maar die moet gestoeld zijn op de specifieke kenmerken van het bos in Europa en tot stand komen via de geëigende kanalen van overleg.

In uitvoering van de wereldtop te Rio werden in Helsinki zes criteria uitgewerkt voor duurzaam bosbeheer. Nu moet de overheid werk maken van de uitvoering van deze criteria op het terrein. In Vlaanderen staat men daarmee al vrij ver, via de implementatie van het Bosdecreet. Het FSC-systeem is echter niet aangepast aan de kleinschalige en versnipperde bosstructuur in Europa en zeker in Vlaanderen en België. De certificeringskost per eigenaar loopt hoog op en staat niet in verhouding tot de rentabiliteit van het bos, die vaak negatief is. Het opvolgen van de houtstroom door de houtkolom vraagt voor iedere verwerking een bijkomende certificatie en dus ook een kostprijs. Dit is een goede zaak voor de certificeringsbedrijven, maar niet voor de sector in zijn geheel. Het hout zal daardoor totaal uit de markt geprijsd worden. Tot nu toe is er geen enkel bewijs dat de consument werkelijk bereid is om meer te betalen. Men kan de houtproducent dan ook geen enkele garantie bieden dat hij een hogere prijs zal krijgen voor zijn zogenaamd duurzaam beheerd hout.

De problemen van het Belgische en Vlaamse bos situeren zich op een ander vlak. De lucht- en bodemverontreiniging en het fenomeen van de bossterfte, maar ook de hoge kosten voor bosarbeid vormen een bedreiging voor het goede onderhoud van het bos. Ook de successierechten werken verstikkend. België is het enige land in de Europese Unie waarin de successierechten op bossen nog niet zijn aangepast. Het zou echter een fout zijn beide dossiers aan elkaar te koppelen. De verantwoordelijkheid ligt bij de politici. Het is ook nodig dat we afstappen van de politiek van moeten en verplichten en integendeel een beleid voeren dat bosbouwers, beheerders en eigenaars stimuleert.

Wij zijn trots op wat we al op het terrein hebben gerealiseerd. We willen uit onze defensieve rol stappen en actief deelnemen aan het beleid, maar geef ons hiertoe de kans en de middelen. Laten we samen de toekomst van onze bossen veilig stellen.

Mevrouw Vera Dua : Ik begrijp de defensieve houding van de boseigenaars niet. De basis van hun redenering is dat het beheer van de bossen goed is, en daar kan ik grotendeels mee akkoord gaan. U vraagt zich enkel af waarom het u dan lastig moet worden gemaakt met een ecolabel. Indien dit beheer inderdaad goed is, is er toch geen probleem om over te gaan tot certificatie. We kunnen het hout dan toch voorzien van een ecolabel en dit zal al dan niet een betere prijs tot gevolg hebben. Het gaat hier zeker niet om een verplicht systeem.

We willen allemaal hetzelfde, namelijk een beter beheer van de bossen. Het is niet de bedoeling om onze markt te laten overspoelen door buitenlandse producten maar integendeel het Belgische hout een goede concurrentiepositie te bieden. Ik vind het dan ook zeer spijtig dat de bouseigenaars zich teruggetrokken hebben uit het overleg. Ik betreur hun rigide opstelling en denk dat zij meer last hebben met de idee dan met de praktische consequenties ervan.

U verwijst naar het Waalse keurmerk als een goed voorbeeld. We moeten echter een onderscheid maken tussen een herkomstlabel en een label dat wijst op een duurzaam beheer van de bossen. U kan misschien wat meer uitleg geven over dit Waals label.

Een aantal studie bureaus vragen inderdaad te veel. We moeten uitkijken voor misbruik. De situatie in Vlaanderen is exceptioneel : we hebben te maken met kleine bossen en versnipperde eigendommen. Ik denk dat door het Bosdecreet voldoende middelen beschikbaar zijn voor certificatie en de financiële ondersteuning van de bouseigenaars. De administratie lijkt hiervoor open te staan. De criteria van het Bosdecreet lopen gelijk met of kunnen aangepast worden aan de FSC-criteria.

In dit voorstel van resolutie is voor het eerst sprake van een aanpassing van de successierechten voor bouseigenaars. De bouseigenaars ijveren hier terecht al jarenlang voor. Dit kan een zeer belangrijke financiële tegemoetkoming zijn.

Ik wil hier dus een oproep doen voor een positieve benadering. Ik ben er immers van overtuigd dat samenwerking alle partijen ten goede komt.

De heer Tom Anthonis : Wat ons zeer sterk hindert, is dat een monopoliepositie wordt opgedrongen. Onze vrijheid wordt beknut door de invoering van de FSC-norm. Indien dit niet de bedoeling is, waarom wordt in de resolutie dan zoveel gesproken over de FSC ?

Ook het feit dat in het gemeentelijke milieuconvenant de gemeenten zou opgelegd worden om enkel gecertificeerd hout te gebruiken, is volgens ons problematisch. De invoering van een vorm van ecotaks zal op Europees niveau toch afgeschoten worden.

Als men dit wil koppelen aan de successierechten, worden twee verschillende problemen door elkaar gehaald. Volgens mij zit de regeling van de successierechten op Vlaams niveau reeds twee tot drie

jaar vast bij één persoon op één kabinet. Het Waals keurmerk is niet enkel een herkomstmerk, maar geeft ook de garantie dat het hout hoofdzakelijk afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen.

Mevrouw Vera Dua : Maar toch zitten ook de homogene fijnsparbossen erin.

De heer Michel Terlinden, secretaris van de Koninklijke Belgische Bosbouwmaatschappij : Het doel van het Waalse keurmerk is de 500.000 hectare van de bossen van het Waalse Gewest te zien als één groot eigendom, zelfs indien het in werkelijkheid gaat om veel kleine eigendommen van particulieren, gemeenten en het Waalse Gewest. Die worden alle beheerd volgens een coherente beleidslijn gebaseerd op de bestaande wetgeving en besluiten. Slechts op deze wijze kunnen we onszelf meten met de andere grote concessies in de wereld. We baseren ons hierbij op een permanente inventarisatie, waarbij we 1 punt per 50 hectare analyseren. We krijgen zo 11.000 meetpunten in Wallonië, waarvan we de bomen, kruiden, bloemen, bodemgesteldheid, enzovoort kennen. Dit geeft ons een goed gemiddeld beeld van de kwaliteit van het bos in het Waalse Gewest.

Veel documenten kunnen aantonen dat het beheer in het Waalse Gewest duurzaam en normaal is : als belangrijkste en samenvattend document is er de brochure "La gestion durable de la forêt en Wallonie" van juni 1997. Het Waalse keurmerk baseert zich op de reglementering in de Benelux. De titularis van het keurmerk is een nieuwe VZW, Woodnet, bestaande uit negen federaties. Hierin zijn de houtproducenten, de exploitanten, de zagers, de coöperatieven, de fabrikanten van papier en karton, Febelhout, enzovoort vertegenwoordigd.

De VZW vraagt aan de handelskamers om op het terrein de controle uit te oefenen. Dit is niet nieuw in het Waalse Gewest. De controle is gebaseerd op documenten en facturen.

Ik was heel blij dat de heer Steenberghen zojuist meldde dat het zesde punt van de voorwaarden die de leden van de Club 1997 moeten ondertekenen en dat een soort monopolie inhield, niet meer zal gelden.

De heer Tom Anthonis : Er werd gezegd dat de bossen goed beheerd zijn. Stel dat hier een auditbureau komt dat vaststelt dat alle parlementsleden goed werken. Om het auditbureau te betalen, wordt de wedde van elke parlementariër met 5.000 frank verminderd. In plaats van een premie te krijgen, moet men dus betalen. Zo komt het labeling-

systeem bij ons over. De bossen zijn al nauwelijks rendabel. Het certificaat zal wel goed zijn, maar wij zullen daar moeten voor betalen. Het is toch logischer dat men een premie krijgt wanneer men iets goed doet.

De heer Bruno Tobback : Als de heer Anthonis stelt dat er dient betaald te worden voor controle en certificering, vertelt hij maar één deel van het verhaal. In het voorstel van resolutie wordt ook voorgesteld om de bevolking op te roepen om hout dat gecertificeerd is ook veel beter te gebruiken.

Als ik de heer Anthonis goed begrijp, slaan zijn bezwaren vooral op het FSC-label. Heeft hij bezwaren tegen labeling in het algemeen of tegen één label ? Volgens de heer Anthonis zijn sommige criteria onverantwoord, over welke bepalingen heeft hij het ?

De heer Tom Anthonis : De certificering lijkt op de situatie van een gezond persoon die door zijn arts een pilletje voorgeschreven krijgt, en dan nog van een welbepaald merk. Onze indruk is dat een bepaalde groep haar greep op de markt wil uitbreiden. Op het terrein zijn weliswaar verbeteringen mogelijk, maar die moeten realistisch en verwezenlijikbaar zijn. In de bosbouw bestaan verschillende stromingen. Voor FSC is duurzaam bosbeheer bijvoorbeeld het stimuleren van het gebruik van inheemse boomsoorten en het verminderen van het aantal populieren of de drainage.

De heer Bruno Tobback : U meent dus dat u volgens de FSC-criteria niet aan duurzaam bosbeheer doet ?

De heer Tom Anthonis : Een deel van de bossen kan op basis van de FSC-criteria inderdaad worden uitgesloten, bijvoorbeeld wegens niet-inheemse boomsoorten, te grote kaalkap en drainage. Certificeren brengt tweespalt binnen de bosbouw teweeg. Dat is jammer. Hout is een waardevol product dat op verschillende manieren kan worden geproduceerd. Door de zogenaamde "plantagebossen" goed te beheren, kan de druk op waardevolle bossen afnemen. Een betere promotie van bos en hout dringt zich op. Voor de consument is het immers beter dat hij hout gebruikt dan beton of plastic. Daaraan moet gewerkt worden, niet aan het veroorzaken van tweespalt in de bosbouw. In de toekomst, wanneer de grondstoffenvoorraad zal verminderd zijn, zal hout aan belang winnen. Zal men dan nog wel aan de vraag kunnen voldoen ?

De heer Michel Terlinden : België en het Waalse Gewest ondertekenden de principes van Helsinki.

Daarmee gaan we akkoord. Maar FSC vraagt veel meer. Neem bijvoorbeeld de oppervlakte voor kaalkappen. In België mag dat niet meer dan 1 hectare zijn. Maar voor eiken mag de oppervlakte niet te klein zijn, omdat eiken veel licht en zon nodig hebben. Wij willen certificaten die beantwoorden aan de principes van Helsinki, maar meer niet.

De heer Tom Anthonis : Het larikshout en ander naaldhout ligt binnen de FSC-werkgroep België bijvoorbeeld moeilijker dan in Nederland. Het FSC-gebruikt twee maten en gewichten : wat in bepaalde landen wel kan, kan bij ons niet.

De heer Bruno Tobback : Volgens de heer Anthonis zijn er eigenlijk geen verschillen tussen de bossen. Is het idee van het duurzaam beheer van bossen dan een fantasietje ? Of is er wel een verschil en moeten we de consument toch helpen om de keuze te maken tussen hout dat op een verschillende manier geproduceerd is ? Is de heer Anthonis ten gronde tegen labeling gekant en is het monopolie van FSC maar van secundair belang, of is hij ook tegen criteria ? Daarover kan worden gediscussieerd.

De heer Tom Anthonis : Geef ons het geld voor een voorlichtingscampagne. Dan kunnen consumenten zelf kiezen welk hout ze gebruiken. Maar er mag geen tweespalt komen : er is geen goed en slecht hout. Als men gaat certificeren, gaat populierenhout uit de markt worden geprijsd. In plaats van populieren kratten, zal men plasticen kratten gebruiken. Er zijn wel extremen in de populierenteelt, maar er zijn evenveel ecologisch verantwoorde populierenbossen. De certificatie zal de rentabiliteit verlagen. Als de houtprijs te hoog wordt, zal de consument kiezen voor plastic.

De heer Marc De Jonckheere, voorzitter Syndicaat Boseigenaars en Houtproducenten in Vlaanderen : De vernietiging van de tropische wouden is volgens mij een natuurlijk verschijnsel, vergelijkbaar met het rooien van bossen in onze gewesten in de negentiende en twintigste eeuw. Voedselgebrek, behoefte aan grondstoffen voor verwarming en ontginning voor de houthandel zijn er de oorzaak van.

Mevrouw Dua verwijst naar het belang van het kwalitatief karakter van hout. De eik, de es, de populier enzovoort kunnen echter voor kwalitatief hout zorgen. Alles hangt af van het geregeld onderhoud van het bos. In het verleden werden harde boomsoorten geplant. Het onderhoud kostte weinig in verhouding tot de verkoopprijs. Deze prijs is

in reële cijfers echter gehalveerd ; bovendien zijn de loonkosten vervijfvoudigd. Bomen die hard hout leveren aanplanten, is bijgevolg niet langer rendabel. De boscijgenars kiezen daarom voor boomsoorten met een kortere rotatie om een normaal rendement te halen. De populier geplant op een geschikte bodem kan daaraan voldoen.

De boscijgenars hebben een convenant ondertekend waarin ze verklaren de bossen duurzaam te beheren in overeenstemming met de resolutie van Helsinki. Wat is duurzaam bosbeheer ? Eiken, beuken en populieren bestendigen alle het bos. Een bos moet worden gekapt als het rijp is. Daarna moet het bos opnieuw worden aangeplant met bodemgeschikt plantgoed van goede herkomst. Elk bos staat in voor zijn multifunctionaliteit, zoals bepaald werd in het Bosdecreet. Een bos zorgt voor talrijke positieve effecten : bodemerosie wordt bijvoorbeeld tegengegaan. Ons Vlaams landschap wordt gekarakteriseerd door haar populierenbossen. Bosvernietiging moet worden bestreden. De overheid heeft hier een even grote verantwoordelijkheid als de privé-boscijgenaar. In dit verband kan ik verwijzen naar de verschillende besluiten van het Vlaamse Gewest waardoor bos vernietigd wordt ten voordele van industrieterreinen : 11 hectare in Lummen, 83 hectare in As en 39 hectare in Genk.

De FSC heeft in het verleden bewezen niet onafhankelijk te zijn. De organisatie is tegelijkertijd rechter en partij. Certificatie is enkel aangewezen voor grote bosgebieden vanaf 1.000 hectare. De gemiddelde bosoppervlakte in Vlaanderen is echter slechts 1 hectare. Het probleem van de certificatie is niet opgelost door de pogingen van de FSC om een akkoord af te sluiten met het KINT (Koninklijk Instituut voor het Duurzame Beheer van de Natuurlijke Rijkdommen en de Bevordering van Schone Technologie). De conclusie was dat de kosten door de boscijgenaar moesten worden gedragen, die echter geen hogere prijs zou kunnen krijgen van de eindverbruiker.

De certificatie is ongeloofwaardig omdat de flux hout uit kleine boscijgendommen moeilijk zal kunnen worden gevolgd. Certificatie is overbodig omdat we al over voldoende middelen beschikken voor een duurzaam bosbeheer : het Bosdecreet, beheersplannen enzovoort. De certificatie is een inbreuk op het eigendomsrecht.

De 10 algemene criteria voor duurzaam bosbeheer zijn aanvaardbaar, met uitzondering van punt 5. Het bos, omdat het bos is, heeft reeds een meerwaarde en moet er dus geen meer krijgen. Het

belangrijkste is dat het bos bos blijft. Geen enkele instantie zal aan een landbouwer opleggen wat moet geplant worden. Zo hoort het ook te zijn met de bosbouwer.

Het is niet omdat een organisatie geld verdient om zagezagd de natuur te redden dat haar theorieën goed zijn voor de privé-boscijgenaar en voor de natuur. Weinig landen vertrouwen de FSC. Wij willen vertrouwen schenken aan organisaties die erkend zijn door de Europese Unie. Door het FSC-systeem zullen de kosten stijgen en ontstaat inmenging in private eigendom. Het Bosdecreet en de bestaande wetgeving volstaan. Bosdegradatie kan enkel worden vermeden door meer kwaliteitshout te leveren. Daartoe kan bijvoorbeeld het PWA-stelsel in de bosbouw worden ingevoerd. Enkel de FSC zal door de certificatie rijk worden. De modale burger zal niet meer betalen voor gecertificeerd hout.

De bossen in Vlaanderen worden duurzaam beheerd. Het principe van de continuïteit wordt immers gerespecteerd in het raam van het Bosdecreet en het beheersplan. Alle bossen zijn waardevol voor de eigenaar. Om er plant en dier te respecteren, hebben we de hulp van de FSC niet nodig. Door de invoering van het PWA-stelsel in de bosbouw kunnen de onderhoudskosten verminderen. Er zal geen beroep moeten worden gedaan op ongeoorloofde circuits. Het rendement van elk bos is te laag om hoge lonen te kunnen betalen. Geen enkele wet verbiedt de bosbouwers om uitheemse soorten te planten. De ingevoerde iep, de populier, de Amerikaanse eik en de douglas zijn aangepast aan onze bodem en leveren kwaliteitshout.

Het is logisch dat de Belgische houthandelsector positief reageert : zij zullen een hogere prijs mogen vragen voor het hout. Er zullen echter ook kopers moeten worden gevonden. Gemeenten en overheid opleggen gecertificeerd hout aan te kopen is de loyaal ten opzichte van hout van eigen markt. Het gevolg is dat er nog meer hout naar het buitenland zal worden uitgevoerd. Vlaanderen zal anderzijds buitenlands hout moeten invoeren, waarvan de herkomst echter niet met zekerheid kan worden achterhaald. Dit zal fraude in de hand werken.

We erkennen de principes van de FSC niet : de organisatie is immers rechter en partij. Aan de boscijgenars mogen geen strengere criteria worden opgelegd dan wat geregeld wordt door het Bosdecreet. De privé-eigenars zullen niet meewerken aan maatregelen die een aantasting zijn van hun eigendomsrecht en van de normale bosexploitatie

in uitvoering van het Bosdecreet. De privé-boseigenaar zal voor certificatie enkel een neutraal orgaan aanvaarden dat erkend is door de Europese Unie en waar inspraak mogelijk is vanwege de eigenaar. Hij wil niet dat elk bosje van 1 hectare gecertificeerd wordt. Een certificatie moet worden uitgereikt aan een voldoende groot gebied. De federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap moeten respect hebben voor het bos. Dankzij de privé-eigenaar zijn er nog zoveel mooie bossen.

We hebben heel wat kritiek op het voorstel van resolutie. Over het begrip duurzaamheid moet worden gedebatteerd met de bospolitieke verantwoordelijken. Duurzaamheid betekent voor mij dat een bos blijft bestaan in de tijd. Aan de FSC-criteria werd niet meegewerkt door de voornaamste partners. FSC is niet de enige internationale organisatie. Er bestaat volgens ons geen vraag naar gecertificeerd hout. Er is enkel een schrijven aan de gemeenten gericht om gecertificeerd hout aan te schaffen. Dat de houtmarkt bereid is gecertificeerd hout te verkopen is logisch, gezien de financiële voordelen.

We verzetten ons tegen de FSC-certificatie. Duurzaamheid heeft met certificatie niets te maken.

VLAAMSE HOGE BOSRAAD

De heer Jan Spaas, voorzitter van de Vlaamse Hoge Bosraad : Eerst en vooral wil ik de commissie danken voor de uitnodiging en voor het feit dat ze tijd wil besteden aan dit onderwerp. Ons advies is het resultaat van verschillende besprekingen. Voorliggende resolutie sluit nauw aan bij het vraagstuk over de bevordering van het duurzaam bosbeheer. Certificering is maar één instrument dat daartoe kan bijdragen.

Wij verwijzen ook naar ons advies over de milieuconvenanten 1997-1999 waarin alle gemeenten verplicht worden FSC-gecertificeerd of gelijkwaardig hout te gebruiken. Deze verplichting bevoordeelt de houtimport. Volgens het gezaghebbende Nederlandse Informatie- en Kenniscentrum kunnen kleine particuliere beseigenaren beter afwachten en de verschillende initiatieven nauwlettend volgen.

Volgens het tijdschrift Bos en Hout Berichten kunnen de certificeringskosten zorgen voor een prijsverhoging van hout op stam van 15 tot 67 percent per kubieke meter. De prijs van het eindproduct, namelijk gezaagd hout, zal 5 tot 22 percent stijgen. Bij grootschalige bosbouw zal de prijs maar met 2

percent stijgen waardoor hout uit onze regio minder afzetmogelijkheden krijgt. Volgens het Nederlandse Ministerie voor Landbouw moeten de certificerende instanties zelf een geloofwaardige methodologie en procedure vaststellen voor het opvolgen van de "chain of custody" in streken met versnipperd bosgebied, zoals in West-Europa.

In Zweden is het zo dat alleen zeer grote beseigenaars het FSC-systeem aanvaarden. Familiale beseigenaars hebben afgehaakt omdat ze niet zeker zijn of de FSC wel de nodige maturiteit heeft om de verantwoordelijkheid te dragen waarnaar het streeft. Alle verenigingen van beseigenaars in de EU en Hongarije hebben ondertussen ook afgehaakt.

Belangrijke concerns als Stora en Assi Domän kunnen trouwens enkel vermelden welk percentage van hun afgewerkt product uit gecertificeerd hout bestaat. Alleen ruw gezaagd hout kan volledig gecertificeerd zijn.

De bossector staat heel positief tegenover een duurzaam bosbeheer en heeft al een aantal initiatieven in die zin genomen. Ik verwijs naar de criteria en indicatoren vastgelegd in Helsinki. Momenteel is men bezig bepaalde beleidsrichtlijnen te vertalen in concrete beheersrichtlijnen. De bosbouwsector is de enige die over een instrument beschikt dat waakt over het duurzaamheidsbeginsel.

Ook Vlaanderen heeft al een aantal inspanningen geleverd : het Bosdecreet heeft het beheer zeker verbeterd, voornamelijk dankzij de invoering van beheersplannen. Certificering als marktinstrument – de beheerder investeert in de promotie via het certificaat, en rekent daardoor op een ander/groter marktsegment of op grotere winstmarges – werd nog niet bewezen.

De Vlaamse Hoge Bosraad wil een onderscheid maken tussen de certificering van het bos en het beheer ervan aan de ene kant en van het eindproduct aan de andere kant. Wij zijn uiteraard voorstander van een duurzamer bosbeheer. Eén van de instrumenten daartoe is de certificering van het bos op basis van uniforme, evenwichtige en duidelijke criteria. Certificering van het eindproduct is nadelig wanneer de producten moeilijk gevolgd kunnen worden in de hele houtstroom door de versnippering van ons bosareaal. Door die versnippering zal het hele proces ook duurder uitvallen.

FSC certificeert elk bosbeheer dat evolueert naar een duurzamer beheer. In de praktijk betekent dit dat de FSC-principes niet overal op dezelfde wijze

worden ingevuld. Ook plantages kunnen een certificaat verkrijgen, wanneer zij een inspanning doen om tot een duurzamer beheer te komen. Een concreet voorbeeld maakt dit duidelijk.

De Mondi Forests holding is a major landholder van ongeveer 660.000 hectare in Zuid-Afrika, waarvan 220.000 hectare niet of minder geschikt of zelfs verboden zijn voor houtteelt en 440.000 hectare als intensieve houtteelt fungeren. Uitgebreid onderzoek naar bosboomveredeling en bodemstudie maken het mogelijk dat jaarlijks 31 miljoen hoog geselecteerde zaailingen en bewortelde stekken beschikbaar zijn om de snel roterende kaalkappingen te herplanten. Hout voor pulp wordt om de acht jaar en voor zaaghout binnen de 30 jaar geoogst. Ravijnen, rotsen, moerassen en ander ongeschikt terrein worden gedeeltelijk als reservaat beheerd en hebben anderzijds functies als gamefarming, hunting, fishing en ander eco-toerisme, zo lezen we in een publicatie van het concern.

Overigens is het zo dat het vertrouwen in FSC geschaad wordt door berichten dat in Gabon een gecertificeerd bos op 5 punten van de 10 in strijd is met de FSC-principes. Op vraag van lokale NGO's werd het certificaat ingetrokken.

Bovendien stelt zich het probleem dat de FSC volgens veel boscijdegenen een onderafdeling van het WWF is en bijgevolg niet neutraal.

Ook in Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk hebben de organisaties van boscijdegenen zich uit de onderhandelingen teruggetrokken. Deze drie landen zullen in de nabije toekomst een herkomstlabel op de markt brengen, dat de consument uitsluitend geeft waar het hout geoogst werd. Het geeft evenwel geen zekerheid omtrent de duurzaamheid. Tegelijk heeft het Europees Parlement een initiatief genomen waarin het een Europees bosbeleid aankondigt en waarin ook een eigen Europese certificatie zal passen. In een resolutie (A4-0414/96, gepubliceerd in februari 1997) maant het parlement de Europese Commissie aan een dergelijk bosbeleid op korte termijn te ontwikkelen. De resolutie vermeldt evenwel expliciet dat het Europese certificaat niet discriminerend kan zijn. De privé-eigenaars zijn gewonnen voor het idee het Europese initiatief af te wachten. In het algemeen lijkt het overigens niet aangewezen dat de Vlaamse regering exclusief voor één privaat initiatief kiest. Hoewel de FSC op dit ogenblik het verst gevorderd is met de uitbouw van een internationaal organisme voor accreditering, kan niet worden uitgesloten dat andere organisaties gelijkaardige initiatieven nemen.

Ten slotte wil ik hier enkele onvolkomenheden in de tekst van de resolutie aanstippen. Duurzaam bosbeheer draagt inderdaad bij tot het stoppen van de ontbossing en bosdegradatie in de tropen. Het staat evenwel niet vast dat de vrijwillige certificering onmiddellijk zal leiden tot een duurzamer beheer in de tropen. In januari 1997 bevond zich 85 percent van de door de FSC gecertificeerde oppervlakte in Noord-Amerika en West-Europa, slechts 15 percent in Afrika en Azië. Bovendien kan de ontbossingsproblematiek in de tropen niet los gezien worden van de bevolkingsexplosie, de schuldenlast, de exploitatie van grondstoffen en de grote concessies in handen van concerns uit geïndustrialiseerde landen.

Zoals hoger opgemerkt, hebben de organisaties van boscijdegenen ook in ons land de nationale FSC-werkgroep verlaten.

Bovendien zijn, anders dan in de resolutie opgenomen, nog slechts weinig goedgekeurde nationale FSC-richtlijnen opgesteld. De internationale richtlijnen maken evenwel ook een certificering mogelijk. Omtrent de grootte van de vraag blijft veel discussie bestaan. Inderdaad is een groot deel van de handel bereid gecertificeerd hout aan te bieden, doch de Raad meent dat de houtimporteurs daarmee vooral het commerciële voordeel erkennen. De toepassing van de principes van duurzaam beheer moet verzekerd worden door de boscijdegenen.

Anders dan in de resolutie wordt gesteld, zijn er nog geen criteria vastgesteld voor het Vlaamse Gewest. Er zijn verschillende ontwerp teksten in omloop.

De Vlaamse regering dient de criteria van de Vlaamse FSC-werkgroep, die dus nog niet zijn opgesteld, niet te erkennen opdat de Vlaamse bossen internationaal erkend zouden worden. In het FSC-concept spelen de overheden een beperkte rol: de criteria dienen erkend te worden door de internationale FSC-koepelstructuur, die ook de accreditering van de controleorganismen verzorgt.

Verder merkt de Raad op dat het erkennen van de criteria die door één enkele private organisatie werden opgesteld, als basis voor het eigen bosbeheer, de subsidieregeling, de vrijstelling van successierechten, en het eigen houtgebruik, niet aanvaardbaar is. De Raad is voorstander van de ontwikkeling van één enkel instrument, op basis van de goedkeuring van een beheersplan, om zowel de vrijstelling van de successierechten als de subsidieregeling en het eigen bosbeheer te evalueren, doch

een dergelijk instrument moet worden ingepast in de boswetgeving. De inhoud van de beheersplannen zal bij deze verruimde doelstellingen eventueel dienen aangepast te worden.

Om te vermijden dat de verplichting gecertificeerd hout te gebruiken in de eigen bestekken discriminerend werkt voor het hout uit Vlaamse bossen, kan een dergelijke bepaling slechts ingevoerd worden wanneer aan deze problematiek is verholpen. In het bijzonder de oprichting van bosgroeperingen, en het uitwerken van een aangepaste opvolging binnen de houtverwerking moeten de nodige aandacht krijgen. Zoniet betekent de verplichting gecertificeerd hout aan te wenden de facto een verplichting tot houtimport.

Het Vlaamse Gewest kan via de afdeling Bos en Groen in de ontwikkeling van dergelijke processen inderdaad een belangrijke rol spelen door het opstarten van proefprojecten waarin de eigen bossen worden gecertificeerd.

Dergelijke experimenten worden best uitgevoerd in totaal verschillende doch representatieve bos-types in Vlaanderen, waarbij kan onderzocht worden hoe hoog de certificatiekosten oplopen, op welke schaal een betaalbare certificering mogelijk wordt, in welke mate een verdere wetenschappelijke onderbouwing nodig is, hoe de houtstromen tot aan het eindproduct gevolgd kunnen worden.

De drie Vlaamse FSC-gecertificeerde bossen – Zoniënwoud, Meerdaalwoud en Heverleebos, samen meer dan 4.000 hectare – vormen meer dan een derde van de door Bos en Groen beheerde oppervlakte. Ze omvatten een breed scala aan boomsoorten, en kennen duidelijke verschillen naar functieervulling. Toch zijn ze niet zonder meer representatief voor het Vlaamse bos. Alle drie vormen ze grote complexen, waarin certificering eenvoudig is, en liggen zij op de rijkste bosbodems van Vlaanderen. Ze zijn voor exploitatie goed ontsloten en bereikbaar, en alle drie centraal gelegen in Vlaanderen. Van al de kooplieden die hout uit deze bossen kochten, heeft slechts één gevraagd naar een certificaat en vastgesteld dat hij/zij er geen gebruik van kan maken omdat de firma niet uitgebouwd is om individuele stammen tijdens het verwerkingsproces terug te vinden. Het eenvoudigste systeem om dit te realiseren is vanzelfsprekend een gescheiden productielijn, doch dergelijke installaties zijn zelfs in Zweden nog niet voorhanden. Bovendien wordt door de certificeerders voor het Meerdaalwoud naar de toekomst toe geëist dat alle naaldhout en beuk omgevormd worden. In elk geval staan de eisen inzake het beheer

van het Meerdaalwoud in schril contrast met de certificeringsvoorwaarden die in Zuid-Afrika voor de plantages worden gebruikt. Zelfs in Zweden zou – volgens de houtverwerkingsindustrie – bemesting en introductie van exoten ruim worden geïnterpreteerd.

Het feit dat er in verschillende landen verschillende maatstaven worden gehanteerd, betekent niet dat deze oefening zinloos is. Ons inziens is het de taak van de EU om de controle van de ecolabels te organiseren en tevens om eenvormigheid te brengen.

De heer Leonard Quintelier : De Vlaamse Hoge Bosraad is dus niet tegen certificering, op voorwaarde dat er een goed beheersplan is, dat er rekening wordt gehouden met bosgroeperingen en dat de certificering op Europees niveau gebeurt ?

De heer Jan Spaas : Inderdaad. In het huidige Bosdecreet gaat het enkel om beperkte familiale verenigingen of verenigingen van burens, terwijl ik veeleer denk aan ruimere feitelijke verenigingen, zoals die in Nederland bestaan. Ze kunnen gemengd zijn, dit wil zeggen bossen beheren die gedeeltelijk privé en gedeeltelijk van de overheid zijn. De Nederlandse coöperatieven werken zeer goed en beheren oppervlakten van 8.000 tot 15.000 hectare.

Dit is belangrijk aangezien het uitwerken en het uitvoeren van een bosbeheerplan het best op het niveau van een boscomplex kan geschieden. Onze overblijvende bossen zijn te klein om apart beschouwd te worden. Op het niveau van boscomplexen kan men werken met natuurlijke entiteiten. Natuurwaarden, sociale waarden en natuurontwikkelingswaarden worden makkelijker bepaalbaar.

De heer Leonard Quintelier : Dat betekent dat het Bosdecreet moet aangepast worden.

De heer Jan Spaas : Dit is zeker het geval als men tot gemeenschappelijke groeperingen wil komen, wat volgens ons wenselijk is.

Mevrouw Vera Dua : Ik dank de heer Spaas voor het genuanceerde advies dat hij hier namens de Vlaamse Hoge Bosraad heeft uitgebracht.

De certificering wil hij doorschuiven naar het Europese niveau. Dat lijkt uiteraard beter. Het probleem blijft echter hetzelfde. Men kan geen criteria voor Europa vastleggen. De concrete realisatie moet op het terrein gebeuren, want de verschillen tussen de Europese landen zijn groot.

De heer Spaas stelt dat de criteria niet door een enkele privé-organisatie mogen opgesteld worden. De werkgroep van de FSC had echter de bedoeling te werken via een consensus waarbij alle partners betrokken zijn. Dat is gelukt tot de boscijdegenaren de werkgroep hebben verlaten. Daarom raakt men nu niet meer vooruit. Met de criteria voor Vlaanderen staat men echter wel al vrij ver. Mij zijn die criteria niet bekend, maar u bent wellicht wel op de hoogte. Zijn die criteria volgens u haalbaar voor de bossen in Vlaanderen ?

De heer Jan Spaas : Op Europees niveau moeten de criteria worden aangepast aan de toestand in de verschillende landen. Dat is te overzien. De gelijkbepentiging binnen de Europese Unie is beter te volgen dan in een wereldwijde organisatie. De FSC lijkt me zeer gepast voor de tropische gebieden.

Verder hadden het WWF en de FSC diplomatisch moeten optreden tegenover de privé-boscijdegenaren. Alle organisaties van de privé-boscijdegenaren binnen de Europese Unie en zelfs Pro Silva, in Duitsland en Frankrijk, hebben zich vanaf het begin verzet tegen de toepassing van het FSC-systeem in onze gebieden.

De FSC delegeert naar verschillende controleorganisaties. Ze streeft naar criteria voor een duurzaam bosbeheer. Die moeten eerst voor Vlaanderen opgesteld worden. Daarna moeten ze doorgespeeld worden naar de Europese instellingen. De andere landen en gewesten zullen dat trouwens ook doen. De haalbaarheid zal snel blijken in de discussie binnen de Hoge Bosraad. Daarin zijn immers alle betrokkenen aanwezig.

De voorzitter : De hoorzitting wordt hier afgesloten. Het voorstel van resolutie zal verder in de commissie worden besproken.

De verslaggever,

Georges BEERDEN

De voorzitter,

Dirk VAN MECHELEN
